

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. rugsėjo 19 d.*

„Bendrojo Teismo sprendimo T-268/11 P peržiūra — Viešoji tarnyba — Komisijos sprendimas atsisakyti perkelti kasmetines mokamas atostogas, kurių pareigūnas referenciniu laikotarpiu neišnaudojo dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų — Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalis — Šių nuostatų V priedo 4 straipsnis — Direktyva 2003/88/EB — 7 straipsnis — Teisė į kasmetines mokamas atostogas — Sąjungos socialinės teisės principas — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 31 straipsnio 2 dalis — Pavojus Europos Sąjungos teisės vienovei ir darnai“

Byloje C-579/12 RX-II

dėl 2012 m. lapkričio 8 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimo *Komisija prieš Strack* (T-268/11 P), priimto byloje

Europos Komisija

prieš

Guido Strack, buvusį Europos Komisijos pareigūną, gyvenantį Kelne (Vokietija),

peržiūros pagal SESV 256 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, U. Löhmus, M. Safjan ir A. Prechal (pranešėja),

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- G. Strack, atstovaujamo advokato H. Tettenborn,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B. Eggers, J. Curall ir H. Kraemer,
- Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos P. Plaza Garcia, M. Bauer ir J. Hermann,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 62a straipsnį ir 62b straipsnio pirmą pastraipą,

susipažinęs su generalinės advokatės nuomone,

priima šį

Sprendimą

- 1 Šioje byloje peržiūrimas 2012 m. lapkričio 8 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo (apeliacinių skundų kolegija) sprendimas *Komisija prieš Strack* (T-268/11 P, toliau – 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimas), kuriuo šis teismas panaikino 2011 m. kovo 15 d. Europos Sąjungos tarnautojų teismo sprendimą *Strack prieš Komisiją* (F-120/07) panaikinti 2007 m. kovo 15 d. Komisijos sprendimą leisti perkelti į kitus metus tik dvylika dienų kasmetinių atostogų, iš neišnaudotųjų G. Strack 2004 m. (toliau – ginčijamas sprendimas).
- 2 Peržiūra susijusi su klausimais, ar, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką dėl teisės į kasmetines mokamas atostogas, kaip Sąjungos socialinės teisės principo, taip pat aiškiai įtvirtinto Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 31 straipsnio 2 dalyje ir, be kita ko, nurodyto 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381), 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimas kelia pavojų Europos Sąjungos teisės vienovei ir darnai tiek, kiek Bendrasis Teismas, kaip apeliacinės instancijos teismas, išaiškino:
 - Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – Pareigūnų tarnybos nuostatai) 1e straipsnio 2 dalį kaip neapimančią Direktyvoje 2003/88 nurodytų darbo laiko organizavimo reikalavimų, visų pirma, kasmetinių mokamų atostogų, ir
 - Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnį kaip nustatantį, kad teisė perkelti į kitus metus daugiau kasmetinių atostogų dienų nei šioje nuostatoje nustatyta riba gali būti suteikta tik esant trukdžiui, susijusiam su pareigūno veikla atliekant pareigas.

Teisinis pagrindas

Chartija

- 3 Chartijos 31 straipsnyje „Tinkamos ir teisingos darbo sąlygos“ nustatyta:

„1. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į saugias, jo sveikatą ir orumą atitinkančias darbo sąlygas.

2. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į tai, kad būtų apribotas maksimalus darbo laikas, teisę į dienos ir savaitės poilsį, taip pat kasmetines mokamas atostogas.“

Pareigūnų tarnybos nuostatai

- 4 Pareigūnų tarnybos nuostatų I antraštinės dalies „Bendrosios nuostatos“ 1e straipsnio 2 dalyje skelbiama:

„Dirbantiems pareigūnams sudaromos darbo sąlygos, atitinkančios reikiamus sveikatos ir saugos standartus, kurie turi būti bent lygiaverčiai minimaliesiems reikalavimams, taikomiems pagal tose srityse, vadovaujantis Sutartimis, patvirtintas priemonės.“

- 5 Pareigūnų tarnybos nuostatų 57 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Pareigūnai turi teisę gauti metines atostogas, kurios trunka ne trumpiau kaip 24 darbo dienas arba ne ilgiau kaip 30 darbo dienų per kalendorinius metus, atsižvelgiant į taisykles, kurias, pasikonsultavus su Tarnybos nuostatų komitetu, bendru sutarimu nustato [Sąjungos] institucijos.“

- 6 Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnyje nustatyta:

„Pareigūnui dėl nesusijusių su tarnyba priežasčių nepanaudojus kasmetinių atostogų iki einamųjų metų pabaigos, į kitus metus galima perkelti ne daugiau kaip [dvylika] dienų atostogų.

Jeigu pareigūnui išeinant iš tarnybos jis nėra panaudojęs visų savo kasmetinių atostogų, tuo metu, kai jis išeina iš tarnybos, už kiekvieną jam priklausančią atostogų dieną jam mokama trisdešimtadalio jo mėnesinio atlyginimo dydžio kompensacija.

<...>“

Direktyva 2003/88

- 7 Direktyvos 2003/88 1 straipsnyje „Tikslas ir taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši direktyva nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

2. Ši direktyva taikoma:

a) minimaliam <...> kasmetinių atostogų laikui <...>

<...>“

- 8 Minėtos direktyvos 7 straipsnyje teigiama:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus kasmetinių mokamų atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami darbo santykiai.“

Peržiūros bylos aplinkybės

Faktinės bylos aplinkybės

- 9 G. Strack yra buvęs Europos Komisijos pareigūnas. Nuo 2004 m. kovo 1 d. iki išėjimo į pensiją dėl invalidumo 2005 m. balandžio 1 d. jis buvo laikinojo nedarbingumo atostogose.
- 10 2004 m. gruodžio 27 d. G. Strack paprašė perkelti į 2005 m. 38,5 dienos 2004 m. nepanaudotų atostogų ir nurodė, kad negalėjo jomis pasinaudoti pirmiausia dėl profesinės ligos. 2005 m. gegužės 30 d. sprendimu šis prašymas buvo atmestas, kiek tai susiję su 26,5 dienos, viršijančiomis pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnį automatiškai perkeliamas 12 dienų. Pateikus skundą, 2005 m. spalio 25 d. sprendimu šis sprendimas buvo patvirtintas, tačiau palikta galimybė vėliau pateikti naują prašymą perkelti 2004 m. atostogų likutį, jeigu suinteresuotojo asmens liga būtų pripažinta profesine.

- 11 2006 m. lapkričio 22 d. G. Strack pateikė naują prašymą dėl perkėlimo, tačiau šis prašymas buvo atmestas ginčijamu sprendimu.

Minėtas Sprendimas „Strack prieš Komisiją“

- 12 2007 m. spalio 22 d. G. Strack Tarnautojų teisme pareiškė ieškinį, kuriuo pirmiausia prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek juo į kitus metus perkeliama 2004 m. neišnaudotos kasmetinės atostogos apribotos dvylika dienų ir atitinkamai sumažinta jam išeinant iš tarnybos išmokėta kompensacija už šias dienas.
- 13 Ieškiniui pagrįsti G. Strack nurodė vienintelį pagrindą, susijusį su Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio pirmos ir antros pastraipų pažeidimu. Teismo posėdyje jis taip pat rėmėsi 2009 m. sausio 20 d. Teisingumo Teismo priimtu Sprendimu *Schultz-Hoff ir kt.* (C-350/06 ir C-520/06, Rink. p. I-179).
- 14 Minėto Sprendimo *Strack prieš Komisiją* 55–58 punktuose Tarnautojų teismas pirmiausia nusprendė, kad iš Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies matyti, jog, taikydama ir aiškindama Pareigūnų tarnybos nuostatų normas, susijusias su kasmetinėmis atostogomis, visų pirma, V priedo 4 straipsnio pirmą ir antrą pastraipas, Komisija privalo užtikrinti, kad būtų laikomasi minimalių reikalavimų dėl darbo sąlygų, atitinkančių Direktyvoje 2003/88, ypač jos 7 straipsnyje, susijusiame su teise į kasmetines mokamas atostogas, įtvirtintus darbuotojų saugos ir sveikatos standartus.
- 15 Toliau iš minėto sprendimo 59–69 punktų matyti, kad Tarnautojų teismas konstatavo, jog, pirma, G. Strack beveik per visus 2004 m. dėl su sveikata susijusių priežasčių negalėjo pasinaudoti teise į kasmetines mokamas atostogas. Antra, remdamasis minėto Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.* 22, 23, 25, 41, 45, 50 ir 61 punktais, jis nurodė, kad iš Direktyvos 2003/88 7 straipsnio matyti, jog remiantis teise į kasmetines mokamas atostogas, kuri, beje, laikoma ypatingos svarbos Sąjungos socialinės teisės principu, kuris taip pat įtvirtintas Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, nagrinėjamu atveju iš G. Strack negalima atimti galimybės gauti pinigines kompensacijos už neišnaudotas kasmetines atostogas.
- 16 Pagaliau minėto Sprendimo *Strack prieš Komisiją* 70–78 punktuose Tarnautojų teismas iš esmės nusprendė, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio pirmoje pastraipoje nereguliuojamas klausimas, ar reikia perkelti kasmetinių atostogų dienas, kai pareigūnas jų negalėjo panaudoti dėl nuo jo valios nepriklausančių priežasčių, pavyzdžiui, susijusių su sveikata. Teismas padarė išvadą, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnyje numatytais minimaliais saugos ir sveikatos reikalavimais ir, be kita ko, Direktyvos 2003/88 7 straipsniu papildomos Pareigūnų tarnybos nuostatuose įtvirtintos normos, susijusios su atostogomis, todėl minėtame Sprendime *Schultz-Hoff ir kt.* Teisingumo Teismo pateiktu nurodyto 7 straipsnio išaiškinimu reikia vadovautis ir nagrinėjamu atveju, taikant Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e ir 57 straipsnius.
- 17 Iš to Tarnautojų teismas minėto sprendimo 79 punkte padarė išvadą, kad nagrinėjamomis aplinkybėmis Komisija, pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio pirmą pastraipą atsisakydama perkelti tas dėl ilgų laikinojo nedarbingumo atostogų neišnaudotas 2004 m. kasmetinių atostogų dienas, kurios viršijo dvylika dienų, nesilaikė šios nuostatos. Todėl Tarnautojų teismas panaikino ginčijamą sprendimą.

2012 m. lapkričio 8 d. sprendimas

- 18 Išnagrinėjęs Komisijos apeliacinį skundą dėl minėto Sprendimo *Strack prieš Komisiją*, 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimu Bendrasis Teismas pirmiausia atmetė trečiąjį šio skundo pagrindą, susijusį su proceso pažeidimu.

- 19 Toliau Bendrasis Teismas pritarė apeliacinio skundo pirmajam pagrindui ir antrojo pagrindo pirmai daliai dėl atitinkamai Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio ir 1e straipsnio 2 dalies pažeidimo ir minėto sprendimo 38–56 punktuose nusprendė:

„38 <...> [Tarnautojų teismas] nurodė, kad pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį <...> reikalaujama, jog Pareigūnų tarnybos nuostatuose numatytos nuostatos dėl darbo laiko organizavimo ir, visų pirma, dėl kasmetinių atostogų atitiktų ar bent jau būtų lygiavertės Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintiems būtiniausiems reikalavimams, išaiškintiems Teisingumo Teismo praktikoje, konkrečiai kalbant, minėtame Sprendime *Schultz-Hoff ir kt.*

<...>

- 40 Tačiau svarbu pažymėti, jog direktyvos skirtos valstybėms narėms, o ne Sąjungos institucijoms. Todėl Direktyvos 2003/88 nuostatos negali būti laikomos nustatančiomis pareigas institucijoms esant jų ir darbuotojų santykiams <...>

<...>

- 42 Vis dėlto dėl aplinkybės, kad direktyva savaime nesaisto institucijų ir ja negalima remtis reiškiant Pareigūnų tarnybos nuostatų normos neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą, nedraudžiama remtis šioje direktyvoje nustatytomis taisyklėmis ar principais prieš institucijas, kai jie patys yra konkreti [EB] Sutarties pagrindinių taisyklių ir bendrųjų teisės principų, kurie šioms institucijoms tiesiogiai privalomi, išraiška (šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Rinke*, C-25/02, Rink. p. I-8349, 25–28 punktus <...>).

- 43 Direktyva taip pat galėtų saistyti instituciją, kai ši, įgyvendindama teisę organizuoti savo tarnybų veiklą ir laikydamosi Pareigūnų tarnybos nuostatų, ketina vykdyti specialią direktyvoje įtvirtintą pareigą, arba, kaip šiuo atveju, kai bendro pobūdžio vidaus akte aiškiai nurodomos Sąjungos teisės akto leidejo vadovaujantis Sutartimis patvirtintos priemonės ([Tarnautojų teismo] Sprendimo *Aayhan ir kt. prieš Parlamentą* [F-65/07, Rink. VT p. I-A-1-1054 ir II-A-1-567], 116 punktas).

<...>

- 45 Tačiau minėtos išimtys, kai direktyvos nuostatos tam tikromis aplinkybėmis gali būti netiesiogiai privalomos institucijai <...>, netaikomos nagrinėjamu atveju.

- 46 Šiuo klausimu pažymėtina, pirma, <...> kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje numatyta teisė į mokamas kasmetines atostogas turi būti laikoma ypatingos svarbos Sąjungos socialinės teisės principu, nuo kurio negalima nukrypti ir kuri kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turi įgyvendinti laikydamosi tik pačioje direktyvoje aiškiai nustatytų ribų (žr. 2012 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dominguez*, C-282/10, 16 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 47 Antra, reikia pažymėti, kad teisė į kasmetines mokamas atostogas aiškiai įtvirtinta [Chartijos], kuri, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalimi <...>, turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys, 31 straipsnio 2 dalyje (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *KHS*, C-214/10, Rink. p. I-11757, 37 punktą; 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, 40 punktą ir 2012 m. birželio 21 d. Sprendimo *ANGED*, C-78/11, 17 punktą).

- 48 Trečia, teisės į kasmetines atostogas negalima aiškinti griežtai (žr. minėto Sprendimo *ANGED* 18 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 49 Vis dėlto, net darant prielaidą, kad teisę į kasmetines atostogas galima suvokti kaip bendrąjį teisės principą pagal 42 punkte nurodytą teismo praktiką, kuris tiesiogiai privalomas institucijoms ir kuriuo remiantis galima vertinti kurio nors iš šių institucijų aktų teisėtumą, bet kuriuo atveju negalima teigti, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsniu G. Strack buvo neleista pasinaudoti šia teise.
- 50 Iš tiesų šiuo straipsniu nustatoma tik neišnaudotų kasmetinių atostogų dienų perkėlimo ir kompensavimo tvarka, būtent leidžiama į kitus metus automatiškai perkelti dvylika dienų neišnaudotų kasmetinių atostogų ir numatyta galimybė perkelti šį skaičių viršijančias dienas, kai kasmetinės atostogos nebuvo išnaudotos dėl su tarnyba susijusių priežasčių. Taigi negalima teigti, kad pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnį teisės į kasmetines atostogas suteikimas ar įgyvendinimas priklauso nuo sąlygos, dėl kurios ši teisė netenka prasmės, arba kad ši nuostata nesuderinama su Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalies struktūra ir tikslu. Apskritai kalbant, reikalavimas, kad neišnaudotų kasmetinių atostogų perkėlimas ar kompensavimas atitiktų tam tikras sąlygas, pateisinamas būtinumu vengti neriboto neišnaudotų atostogų kaupimo ir Sąjungos finansinių interesų apsauga.
- <...>
- 52 Galiausiai reikia pažymėti, kad iš Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies formuluotės negalima daryti išvados, kad šis straipsnis atitinka 43 punkte nurodytą situaciją, kai įtraukdamas jį į Pareigūnų tarnybos nuostatus institucijos ketino vykdyti specialią Direktyvoje 2003/88 įtvirtintą pareigą, arba kad šiame straipsnyje nuoroda į būtiniausius reikalavimus, taikomus pagal, vadovaujantis Sutartimis, patvirtintas priemones sveikatos ir saugos srityje, yra nuoroda į šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį, nes jos dalykas skiriasi nuo Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio dalyko.
- 53 Iš tikrųjų, pirma, svarbu pažymėti, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnyje, kuris įtrauktas į šių nuostatų I antraštinės dalies bendrąsias nuostatas, nurodyta dirbančių pareigūnų darbo sąlygų atitiktis „reikiamiems sveikatos ir saugos standartams“, o tai, atrodo, reiškia minimalias technines darbuotojų sveikatos ir saugos užtikrinimo jų darbo vietoje normas, kurių nereglamentuoja kitos Pareigūnų tarnybos nuostatų normos, o ne bendrus būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus, kuriems taip pat priskiriami Direktyvoje 2003/88 numatyti reikalavimai dėl darbo laiko organizavimo ir, be kita ko, dėl kasmetinių atostogų. Kaip teigia Komisija, toks platus Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies aiškinimas prieštarautų SESV 336 straipsnyje įtvirtintai Sąjungos teisės aktų leidėjo autonomijai viešosios tarnybos srityje.
- 54 Antra, Pareigūnų tarnybos nuostatų IV antraštinėje dalyje ir V priede yra konkrečių normų dėl darbo laiko organizavimo ir atostogų. Nagrinėjamoje byloje kilęs klausimas dėl neišnaudotų kasmetinių atostogų perkėlimo į kitus metus ar kompensavimo tvarkos konkrečiai reglamentuojamas Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnyje. Kadangi šioje nuostatoje įtvirtinta aiški ir tiksli taisyklė, pagal kurią teisė į kasmetinių atostogų perkėlimą ar kompensavimą ribojama, kiek tai susiję su neišnaudotomis atostogų dienomis, negalima pagal analogiją vadovautis minėto Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.* motyvais ir taikyti Direktyvos 2003/88 nuostatų remiantis kita Pareigūnų tarnybos nuostatų norma, t. y. 1e straipsniu, kaip bendrąja taisykle, leidžiančia nukrypti nuo specialių šios srities Pareigūnų tarnybos nuostatų normų. Tai lemtų Pareigūnų tarnybos nuostatų aiškinimą *contra legem*, kaip Komisija teisingai nurodė Tarnautojų teisme.
- 55 Darytina išvada, kad Tarnautojų teismas klaidingai taikė Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį, užuot vadovavęsis jį V priedo 4 straipsniu.

- 56 Taigi konstatuotina, kad Tarnautojų teismas padarė dvigubą teisės klaidą: pritaikė Direktyvos 2003/88 7 straipsnį G. Strack atvejui, remdamasis Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalimi ir nepaisydamas jų V priedo 4 straipsnyje įtvirtintų apribojimų, ir nusprendė, kad minėtu 4 straipsniu nereglamentuojamas šioje byloje iškeltas klausimas.“
- 20 Remdamasis tuo, kas išdėstyta, Bendrasis Teismas nusprendė, kad reikia panaikinti minėtą Sprendimą *Strack prieš Komisiją* ir kad nebūtina nagrinėti apeliacinio skundo antrojo pagrindo antros dalies, kurioje Komisija teigė, jog Tarnautojų teismas pažeidė pareigą motyvuoti, nes neišnagrinėjo jos iškelto klausimo dėl Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies taikymo srities.
- 21 Galiausiai Bendrasis Teismas atmetė G. Strack pirmojoje instancijoje pareikštą ieškinį ir 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimo 65–67 punktuose nusprendė:
- „65 <...> Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio pirmoje pastraipoje vartojami žodžiai „su tarnyba susijusios priežastys“ turi būti aiškinami kaip reiškiantys tokią profesinę veiklą, kai dėl pareigūnui tenkančių pareigų jis negali pasinaudoti turima teise į kasmetines atostogas (2005 m. birželio 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Castets prieš Komisiją*, T-80/04, Rink. VT p. I-A-161 ir II-729, 29 punktas). Taigi nors pripažintina, kad frazėje „su tarnyba susijusios priežastys“ vartojama sąvoka „tarnyba“ reiškia „tarnautojo veiklą institucijos tarnyboje“, iš Pareigūnų tarnybos nuostatų 59 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos matyti, kad pareigūnas turi teisę gauti laikinojo nedarbingumo atostogas tik tuomet, jei „įrodo, kad nepajėgia atlikti savo pareigų“. Darytina išvada, kad kai pareigūnui suteiktos laikinojo nedarbingumo atostogos, jis savaime atleidžiamas nuo pareigų atlikimo, taigi jis nėra tarnyboje, kaip tai suprantama pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio pirmą pastraipą (žr. 2007 m. kovo 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Verheyden prieš Komisiją*, T-368/04, Rink. VT p. I-A-2-93 ir II-A-2-665, 61 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 66 Iš tikrųjų Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio pirmoje pastraipoje minimos su tarnyba susijusios priežastys atitinka priežastis, galinčias sutrukdyti pareigūnui pasinaudoti atostogomis dėl būtinybės likti tarnyboje, kad vykdytų institucijos, kuriai jis dirba, nustatytas užduotis. Šios priežastys gali būti trumpalaikės ar ilgalaikės, tačiau būtina turi būti susijusios su veikla institucijos tarnyboje, o laikinojo nedarbingumo atostogomis galima pateisinti pareigūno nebuvimą dėl pagrįstos priežasties. Atsižvelgiant į jo sveikatos būklę, jis nebeprivalo dirbti institucijai. Vadinasi, sąvokos „su tarnyba susijusios priežastys“ negalima aiškinti kaip apimančios nebuvimą tarnyboje dėl laikinojo nedarbingumo atostogų net ilgalaikės ligos atveju (minėto Sprendimo *Castets prieš Komisiją* 33 punktas). Laikinojo nedarbingumo atostogose esantis pareigūnas negali būti laikomas tarnaujančiu institucijai kaip tik todėl, kad jis nuo šios tarnybos atleistas (minėto Sprendimo *Verheyden prieš Komisiją* 62 ir 63 punktai).
- 67 Atsižvelgiant į ypač griežtą sąvokos „su tarnyba susijusios priežastys“ aiškinimą 65 ir 66 punktuose minėtoje teismo praktikoje, darytina išvada, kad, priešingai, nei teigia G. Strack, teisė perkelti dvylikos dienų ribą viršijančias kasmetines atostogas gali būti suteikiama tik esant trukdžiu, susijusiam su pareigūno veikla atliekant pareigas, ir negali būti suteikta dėl jam atlikti pareigas sutrukdytųjų ligos, net jei ji pripažinta profesine.“

Procesas Teisingumo Teisme

- 22 Pirmajam generaliniam advokatui pasiūlius peržiūrėti 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimą, 2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimu dėl peržiūros *Komisija prieš Strack* (C-579/12 RX, toliau – sprendimas dėl peržiūros), priimtu remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 62 straipsnio antra pastraipa ir jo Procedūros reglamento 193 straipsnio 4 dalimi, dėl peržiūros sprendžianti kolegija nusprendė, kad minėtą Bendrojo Teismo sprendimą reikia peržiūrėti siekiant nustatyti, ar jis kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai.

- 23 Pagal minėtą 2012 m. gruodžio 11 d. sprendimą peržiūros dalyką turintys sudaryti klausimai nurodyti šio sprendimo 2 punkte.

Dėl peržiūros

- 24 Iš minėto 2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimo dėl peržiūros *Komisija prieš Strack* ir iš šio sprendimo 2 punkto matyti, kad Teisingumo Teismas iš esmės turi išnagrinėti, pirma, ar, atsižvelgiant į jo praktiką dėl teisės į kasmetines mokamas atostogas, 2012 m. lapkričio 8 d. sprendime Bendrojo Teismo pateiktame Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies ir V priedo 4 straipsnio išaiškinime yra teisės klaidų.
- 25 Tuo atveju, jeigu būtų pripažinta, kad 2012 m. lapkričio 8 d. sprendime padaryta teisės klaida, reikėtų išnagrinėti, ar šis sprendimas kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei arba darnai.

Dėl Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su kasmetinių mokamų atostogų, kuriomis nebuvo galima pasinaudoti dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų, perkėlimu

- 26 Pirmiausia primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, iš pradžių susijusių su 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyvos 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 307, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 197) 7 straipsniu, vėliau – su Direktyvos 2003/88 7 straipsniu, kiekvieno darbuotojo teisė į kasmetines mokamas atostogas turi būti laikoma ypatingos svarbos Sąjungos socialinės teisės principu, aiškiai įtvirtintu Chartijos, kuri, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys, 31 straipsnio 2 dalyje (žr. 2001 m. birželio 26 d. Sprendimo *BECTU*, C-173/99, Rink. p. I-4881, 43 punktą; 2006 m. balandžio 6 d. Sprendimo *Federatie Nederlandse Vakbeweging*, C-124/05, Rink. p. I-3423, 28 punktą; minėto Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.* 22 punktą; 2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Williams ir kt.*, C-155/10, Rink. p. I-8409, 17 ir 18 punktus; minėto Sprendimo *KHS* 37 punktą; minėto Sprendimo *Neidel* 40 punktą; minėto Sprendimo *ANGED* 17 punktą, taip pat 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Heimann ir Toltschin*, C-229/11 ir C-230/11, 22 punktą).
- 27 Pagal su Chartijos 31 straipsniu susijusius išaiškinimus, į kuriuos, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalimi, turi būti atsižvelgiama aiškinant Chartiją, jos 31 straipsnio 2 dalis grindžiama Direktyva 93/104/EB, taip pat 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytos ir 1996 m. gegužės 3 d. Strasbūre persvarstytos Europos socialinės chartijos 2 straipsniu ir Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos, priimtos 1989 m. gruodžio 9 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime Strasbūre, 8 punktu.
- 28 Iš direktyvos 2003/88 1 konstatuojamosios dalies matyti, kad šia direktyva buvo kodifikuota Direktyva 93/104. Direktyvos 2003/88 7 straipsnis, susijęs su teise į kasmetines mokamas atostogas, pažodžiui pakartoja Direktyvos 93/104 7 straipsnį.
- 29 Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad teisės į kasmetines mokamas atostogas negalima aiškinti griežtai (minėtų sprendimų *ANGED* 18 punktą ir *Heimann ir Toltschin* 23 punktą).
- 30 Dėl atvejų, kai darbuotojas dėl laikinojo nedarbingumo atostogų negalėjo išnaudoti kasmetinių mokamų atostogų dienų, Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad, remiantis Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalimi, iš principo nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys naudojimosi aiškiai pagal šią direktyvą suteikiama teise į kasmetines mokamas atostogas tvarką, įskaitant net šios teisės praradimą pasibaigus referenciniam ar perkėlimo laikotarpiui, su sąlyga, kad teisę į kasmetines mokamas atostogas praradusiam darbuotojui faktiškai buvo suteikta galimybė pasinaudoti jam šia direktyva suteikiama teise (žr., be kita ko, minėtų sprendimų *Schultz-Hoff ir kt.* 43 punktą ir *KHS* 26 punktą).

- 31 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad minėtą 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti kaip draudžiančią nacionalinės teisės aktus ar praktiką, pagal kuriuos teisė į kasmetines mokamas atostogas prarandama pasibaigus referenciniam ir (arba) nacionalinėje teisėje nustatytam perkėlimo laikotarpiui, net kai darbuotojui atostogos dėl laikinojo nedarbingumo buvo suteiktos per visą referencinį laikotarpį ar jo dalį ir jis išliko nedarbingas iki nutraukiant darbo santykius, dėl ko jis nebegalėjo pasinaudoti teise į kasmetines mokamas atostogas (minėto Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.* 52 punktas).
- 32 Iš tiesų pripažinus, kad šiomis konkrečiomis nedarbingumo aplinkybėmis nacionalinės teisės nuostatose dėl perkėlimo laikotarpio gali būti numatyta, jog darbuotojas praranda teisę į kasmetines mokamas atostogas, jam nesuteikus realios galimybės pasinaudoti šia teise, būtų iš esmės pažeista pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį kiekvienam darbuotojui tiesiogiai suteikta socialinė teisė (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *BECTU* 48 ir 49 punktus bei *Schultz-Hoff ir kt.* 44, 45, 47 ir 48 punktus).
- 33 Tomis pačiomis aplinkybėmis piniginę kompensaciją, į kurią atitinkamas darbuotojas turi teisę, reikia apskaičiuoti taip, kad šio darbuotojo padėtis prilygtų padėčiai tuo atveju, jeigu jis šia teise būtų pasinaudojęs per darbo santykių laikotarpį. Be to, darbuotojo įprastas darbo užmokestis, kuris turi būti išsaugotas mokamų kasmetinių atostogų trukmę atitinkančiu poilsio laikotarpiu, taip pat turi lemiamą reikšmę apskaičiuojant piniginę kompensaciją už kasmetines mokamas atostogas, kuriomis nebuvo pasinaudota iki nutraukiant darbo santykius (minėtų sprendimų *Schultz-Hoff ir kt.* 61 ir 62 punktai bei *Heimann ir Toltschin* 25 punktas). Teisė į kasmetines atostogas ir teisė gauti kompensaciją šiuo pagrindu turi būti pripažįstamos sudedamosiomis vienos teisės dalimis (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.* 60 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 34 Taigi pagal minėtą teismo praktiką Sąjungos teisės garantuojamų minimalių kasmetinių mokamų atostogų, į kurias darbuotojas turi teisę, trukmė negali būti trumpinama, kai darbuotojas negalėjo vykdyti pareigos dirbti dėl to, kad referenciniu laikotarpiu sirgo (minėto Sprendimo *Heimann ir Toltschin* 26 punktas).
- 35 Žinoma, kaip primena Europos Sąjungos Taryba ir Komisija, Teisingumo Teismas taip pat patikslino, kad atsižvelgiant į dvejopą teisės į kasmetines mokamas atostogas tikslą, t. y. suteikti galimybę darbuotojui, pirma, pailsėti nuo darbo sutartyje numatytų užduočių įgyvendinimo ir, antra, turėti laiko poilsiui ir laisvalaikiui, teisė į mokamas kasmetines atostogas, kurią įgijo kelis referencinius laikotarpius iš eilės nedarbingas darbuotojas, atitiktų dvi šio tikslo dalis, tik jei perkėlimas neviršytų tam tikros trukmės (minėto Sprendimo *KHS* 31 ir 33 punktai).
- 36 Vis dėlto Teisingumo Teismas, remdamasis būtent aplinkybe, kad teisė į kasmetines mokamas atostogas yra ypatingos svarbos socialinės teisės principas, taip pat įtvirtintas Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, šiuo klausimu ne mažiau aiškiai nurodė, jog tam, kad šios teisės, kuria siekiama apsaugoti darbuotoją, būtų paisoma, bet kuris perkėlimo laikotarpis turi gerokai viršyti referencinio laikotarpio, kuriam nustatytas, trukmę (minėtų sprendimų *KHS* 37 ir 38 punktai bei *Neidel* 40 ir 41 punktai).
- 37 Tuo remdamasis Teisingumo Teismas, pavyzdžiui, padarė išvadą, kad devynių mėnesių perkėlimo laikotarpis yra nepakankamas, nes yra trumpesnis nei atitinkamas referencinis laikotarpis (minėto Sprendimo *Neidel* 42 ir 43 punktai); ir atvirksčiai – nusprendė, kad galima pagrįstai manyti, jog nustatant 15 mėnesių perkėlimo laikotarpį nepažeidžiamas teisės į kasmetines mokamas atostogas tikslas (minėto Sprendimo *KHS* 43 punktas).

Dėl Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies ir V priedo 4 straipsnio aiškinimo

- 38 Reikia išnagrinėti, ar, atsižvelgiant, be kita ko, į minėtą Teisingumo Teismo praktiką dėl teisės į kasmetines mokamas atostogas, 2012 m. lapkričio 8 d. sprendime Bendrojo Teismo pateiktame Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies ir V priedo 4 straipsnio išaiškinyje yra teisės klaidų.

- 39 Šiuo klausimu pirmiausia primintina, kad, kaip matyti iš Chartijos 51 straipsnio 1 dalies, jos nuostatos skirtos, be kita ko, Sąjungos institucijoms, todėl šios privalo gerbti joje įtvirtintas teises. Tarp šių teisių yra teisė į kasmetines mokamas atostogas, kuri yra Sąjungos socialinės teisės principas, įtvirtintas Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, o ši nuostata savo ruožtu grindžiama Direktyva 93/104, kurią vėliau pakeitė Direktyva 2003/88, kaip nurodyta šio sprendimo 27 punkte.
- 40 Taip pat svarbu priminti, kad pagal bendrąjį aiškinimo principą Sąjungos aktą reikia kiek įmanoma aiškinti taip, kad nebūtų paneigtas jo galiojimas, ir taip, kad jis atitiktų visą pirminę teisę ir, be kita ko, Chartijos nuostatas (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2013 m. sausio 31 d. Sprendimo *McDonagh*, C-12/11, 44 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 41 Taigi atsižvelgiant būtent į šį bendrąjį aiškinimo principą reikia patikrinti, ar Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų aiškindamas Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį ir V priedo 4 straipsnį.
- 42 Pirma, kalbant apie Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį, iš 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimo 52 ir 53 punktų matyti, jog Bendrasis Teismas nusprendė, kad šioje nuostatoje esanti nuoroda į būtiniausius reikalavimus dėl darbo sąlygų, taikomus pagal, vadovaujantis Sutartimis, patvirtintas priemonės sveikatos ir saugos srityje, reiškia tik minimalias technines darbuotojų sveikatos ir saugos užtikrinimo jų darbo vietoje normas, tačiau ne bendruosius būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus, todėl ši nuostata neapima reikalavimų dėl darbo laiko organizavimo, įtvirtintų Direktyvoje 2003/88.
- 43 Šiuo klausimu pirmiausia reikia konstatuoti, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies formuluotėje niekaip neatsispindi šis Bendrojo Teismo nubrėžtas skirtumas. Atvirkščiai, kadangi joje nurodomi „būtiniausi reikalavimai, taikomi pagal vadovaujantis Sutartimis patvirtintas priemonės sveikatos ir saugos srityje“ ir susiję su darbo sąlygomis, šioje formuluotėje turimos omenyje taisyklės, įtvirtintos Direktyvoje 2003/88, nes pačia šia direktyva, kaip nurodyta jos 1 straipsnio 1 dalyje, siekiama nustatyti „būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo“, tarp kurių yra minimalus kasmetinių atostogų laikas.
- 44 Toliau pažymėtina, kad Bendrasis Teismas pateikdamas išaiškinimą ir skirtumą, kuriuo tas išaiškinamas paremtas, visiškai neatsižvelgė į nurodymus, esančius 1996 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Jungtinė Karalystė prieš Tarybą* (C-84/94, Rink. p. I-5755) 36–39 ir 59 punktuose, kuriuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvoje 93/104 numatytos darbo laiko organizavimo priemonės, be kita ko, susijusios su jos 7 straipsnyje numatytomis kasmetinėmis mokamomis atostogomis, tiesiogiai prisideda prie darbuotojų saugos ir sveikatos užtikrinimo gerinimo, kaip numatyta EB sutarties 118A straipsnyje, o socialinės apsaugos teisės aktų raida nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu patvirtina ryšį tarp darbo laiko priemonių ir darbuotojų sveikatos ir saugos. Šiuo klausimu minėto sprendimo 15 punkte Teisingumo Teismas, be kita ko, pažymėjo, kad toks sąvokų „sauga“ ir „sveikata“ aiškinimas gali būti grindžiamas Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO), kuriai priklauso visos valstybės narės, konstitucijos preambule, kurioje sveikata apibrėžta kaip fizinė, dvasinė ir socialinė gerovė, o ne vien ligų nebuvimas.
- 45 Galiausiai reikia konstatuoti, kad Bendrojo Teismo pateiktu išaiškinimu pažeistas šio sprendimo 40 punkte primintas bendrasis aiškinimo principas.
- 46 Pagal nurodytą principą Bendrasis teismas turėjo teikti pirmenybę tokiam Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies aiškinimui, kuris leistų suderinti šią nuostatą su teise į kasmetines mokamas atostogas, kaip Sąjungos socialinės teisės principu, aiškiai įtvirtintu Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje. Tam buvo būtina išaiškinti šio 1e straipsnio 2 dalį kaip leidžiančią įtraukti į Pareigūnų tarnybos nuostatus Direktyvos 2003/88 7 straipsnio, kaip minimalios apsaugos taisyklės, prireikus papildančios kitas Pareigūnų tarnybos nuostatų normas, skirtas teisei į kasmetines mokamas atostogas, visų pirma, V priedo 4 straipsnį, turinį.

- 47 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes, priešingai nei Tarnautojų teismas minėtame Sprendime *Strack prieš Komisiją*, atsisakė aiškinti Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį kaip nuorodą, be kita ko, į Direktyvos 2003/88 7 straipsnį, skirtą kasmetinėms mokamoms atostogoms.
- 48 Antra, kaip matyti iš 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimo 67 punkto, Bendrasis Teismas nusprendė, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnis turi būti aiškinamas kaip neleidžiantis perkelti kasmetinių mokamų atostogų, kuriomis nebuvo galima pasinaudoti dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų ir kurios viršija automatiškai perkeliamas dvylika dienų.
- 49 Taip pasielgdamas Bendrasis Teismas taip pat padarė teisės klaidą.
- 50 Pirmiausia pažymėtina, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio formuluotėje nėra jokios aiškios nuorodos į ypatingą pareigūno, referenciniu laikotarpiu negalėjusio pasinaudoti kasmetinėmis mokamomis atostogomis dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų, padėtį.
- 51 Toliau reikia atkreipti dėmesį, kad, padaręs teisės klaidą aiškindamas Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį, Bendrasis Teismas taip pat neatsižvelgė į aplinkybę, kad iš Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio bendro teisinio reglamentavimo konteksto matyti, jog dėl kitos šių nuostatų taisyklės Direktyvos 2003/88 7 straipsnio reikalavimai dėl teisės į kasmetines mokamas atostogas tapo sudedamąja Nuostatų dalimi kaip būtini reikalavimai, taikytini pareigūnams papildomai, jei nėra palankesnės Nuostatų normos.
- 52 Galiausiai reikia nurodyti, kad šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas pažeidė šio sprendimo 40 punkte minėtą bendrąjį aiškinimo principą. Užuoat suteikęs pirmenybę tokiam Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio, derinamo su 1e straipsnio 2 dalimi, aiškinimui, kuris leistų suderinti šiuos nuostatus su teise į kasmetines mokamas atostogas, kaip Sąjungos socialinės teisės principu, aiškiai įtvirtintu Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje ir numatytu, be kita ko, Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje, Bendrasis Teismas pasirinko tokį šio 4 straipsnio aiškinimą, kuris neleido užtikrinti tokio suderinamumo ir kurį jis pats 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimo 67 punkte pripažino „ypač griežtu“.
- 53 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas padarė įvairių teisės klaidų 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimo 49–51 punktuose nuspręsdamas, kad tame sprendime jo patektu Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnio išaiškinimu nepažeidžiama minėta teisė į kasmetines mokamas atostogas.
- 54 Iš šio sprendimo 30–37 punktuose minėtos teismo praktikos matyti, kad teisės į kasmetines mokamas atostogas turinio paisymas reiškia, be kita ko, kad kiekvienas darbuotojas, negalėjęs ja pasinaudoti dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų, gali perkelti šią teisę, ir atostogos netrumpinamos, o perkėlimo laikotarpis turi gerokai viršyti referencinio laikotarpio, kuriam jis nustatytas, trukmę; ir tam negalima daryti kliūčių pateikiant argumentų dėl būtinumo vengti neriboto nepanaudotų atostogų kaupimo, kuriuos Bendrasis Teismas nurodė 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimo 50 punkte.
- 55 Kalbant apie argumentus dėl būtinumo apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, taip pat nurodytus minėtame 50 punkte, pakanka pažymėti, kad šiais argumentais bet kuriuo atveju negalima remtis norint pateisinti minėtos teisės į kasmetines mokamas atostogas pažeidimą.
- 56 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Bendrasis Teismas turėjo aiškinti Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnį taip, kaip tai padarė Tarnautojų teismas minėtame Sprendime *Strack prieš Komisiją*, t. y. kad šiuo straipsniu nereglamentuojamas klausimas dėl kasmetinių mokamų atostogų, kuriomis pareigūnas negalėjo pasinaudoti referenciniu laikotarpiu dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų, perkėlimo, todėl į šiuo klausimu iš Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio

2 dalies ir nagrinėjamu atveju, visų pirma, iš Direktyvos 2003/88 7 straipsnio išplaukiančius reikalavimus reikia atsižvelgti kaip į būtiniausius reikalavimus, taikomus tuo atveju, jei nėra palankesnių Pareigūnų tarnybos nuostatų normų.

Dėl pavojaus Sąjungos teisės vienovei ir darnai buvimo

- 57 Šio sprendimo 47 ir 56 punktuose nurodytos teisės klaidos, padarytos 2012 m. lapkričio 8 d. sprendime, gali kelti pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai.
- 58 Iš tiesų dėl to, kad pateiktu Pareigūnų tarnybos nuostatų aiškinimu Bendrasis Teismas nukrypo nuo kiekvieno darbuotojo teisės į kasmetines mokamas atostogas, kaip Sąjungos socialinės teisės principo, įtvirtinto Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje ir, be kita ko, nurodyto Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje, sąvokos, išaiškintos nusistovėjusioje Teisingumo Teismo praktikoje, jis sukėlė pavojų Sąjungos teisės vienovei, nes, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, Chartijos nuostata, kaip minėtoji, turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutarčių nuostatos, ir šios nuostatos privalo laikytis ir Sąjungos teisės aktų leidėjas, kai priima teisės aktą SESV 336 straipsnio pagrindu, kaip antai Pareigūnų tarnybos nuostatus, arba kitus Sąjungos teisės aktus, remdamasis kitomis Sutarčių nuostatomis jam suteiktais teisėkūros įgaliojimais, ir valstybės narės, kai įgyvendina tokius teisės aktus.
- 59 Be to, nusprendamas, kai aiškino Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį, kad šioje nuostatoje esanti nuoroda į būtiniausius reikalavimus, taikomus darbo sąlygų srityje pagal, vadovaujantis Sutartimis, patvirtintas priemones darbuotojų sveikatos ir saugos srityje, neapima Direktyvoje 2003/88 numatytų nuostatų dėl darbo laiko organizavimo ir, kalbant konkrečiau, dėl kasmetinių mokamų atostogų, Bendrasis Teismas sukėlė pavojų Sąjungos teisės darnai. Kaip matyti iš šio sprendimo 44 punkte primintos teismo praktikos, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tokiomis priemonėmis tiesiogiai prisidedama prie darbuotojų saugos ir sveikatos užtikrinimo gerinimo, kaip numatyta EB sutarties 118A straipsnyje ir EB 137 bei SESV 153 straipsniuose, kuriais vėliau pakeistas EB sutarties 118A straipsnis, ir pabrėžęs šiuo klausimu, kad ryšį tarp su darbo laiku susijusių priemonių ir darbuotojų sveikatos ir saugos liudija socialinės apsaugos teisės aktų raida nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu.
- 60 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimu keliamas pavojus Sąjungos teisės vienovei ir darnai, nes Bendrasis Teismas, kaip apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas teisę į kasmetines mokamas atostogas, kaip Sąjungos socialinės teisės principą, taip pat aiškiai įtvirtintą Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje ir, be kita ko, nurodytą Direktyvoje 2003/88, kaip ši teisė išaiškinta Teisingumo Teismo praktikoje, išaiškino:
- Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį kaip neapimančią Direktyvoje 2003/88 nurodytų darbo laiko organizavimo reikalavimų, visų pirma, kasmetinių mokamų atostogų, ir,
 - šių Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnį kaip nustatantį, kad teisė perkelti į kitus metus daugiau kasmetinių atostogų dienų nei šioje nuostatoje nustatyta riba gali būti suteikiama tik esant trukdžiui, susijusiam su pareigūno veikla atliekant pareigas.

Dėl peržiūros pasekmių

- 61 Teisingumo Teismo statuto 62b straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jei Teisingumo Teismas nustato, kad Bendrojo Teismo sprendimas turi įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnai, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais yra privalomas. Grąžindamas bylą Teisingumo Teismas gali nurodyti, kurie Bendrojo Teismo sprendimo padariniai

ginčo šalims laikomi galutiniais. Išimtiniais atvejais, jeigu, atsižvelgiant į peržiūros rezultatus, ginčo sprendimas kyla iš nustatytų faktų, kuriais buvo pagrįstas Bendrojo Teismo sprendimas, Teisingumo Teismas gali pats priimti galutinį sprendimą.

- 62 Vadinasi, Teisingumo Teismas negali vien konstatuoti pavojaus Sąjungos teisės darnai ir (arba) vienovei, nenurodydamas šio konstatavimo padarinių nagrinėjamam ginčui (2013 m. vasario 28 d. Sprendimo dėl peržiūros *Arango Jaramillo ir kt. prieš EIB*, C-334/12 RX-II, 57 punktą).
- 63 Nagrinėjamu atveju pirmiausia, remiantis šio sprendimo 60 punkte nurodytu motyvu, reikia panaikinti 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimą, kiek juo patenkintas Komisijos apeliacinio skundo pirmasis pagrindas ir antrojo pagrindo pirma dalis, panaikintas minėtas Sprendimas *Strack prieš Komisiją* ir atmetas G. Strack pirmojoje instancijoje pareikštas ieškinys.
- 64 Antra, kiek tai susiję su sprendimu dėl Komisijos apeliacinio skundo, visų pirma svarbu pažymėti, kad jos nurodytas trečiasis skundo pagrindas buvo Bendrojo Teismo atmetas 2012 m. lapkričio 8 d. sprendimu, o kadangi šiuo klausimu peržiūros nebuvo, šis atmetimas laikytinas galutiniu.
- 65 Toliau dėl Komisijos apeliacinio skundo antrojo pagrindo antros dalies, kurioje Komisija teigė, jog Tarnautojų teismas pažeidė pareigą motyvuoti, nes neišnagrinėjo jos iškelto klausimo dėl Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies taikymo srities, reikia konstatuoti, kad nors 2012 m. lapkričio 8 d. sprendime Bendrasis Teismas nenagrinėjo šios dalies, ji akivaizdžiai atmetina. Iš tiesų, kaip matyti, be kita ko, iš minėto Sprendimo *Strack prieš Komisiją* 55–57 punktų, Tarnautojų teismas aiškiai pareiškė nuomonę dėl šios taikymo srities ir nusprendė, kad, atsižvelgiant į pačią šios nuostatos formuluotę, ją reikia suprasti kaip nuorodą į būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus, taikomus pagal, vadovaujantis Sutartimis, šiose srityse patvirtintas priemones, tarp kurių yra Direktyvoje 2003/88 įtvirtinti būtiniausi saugos ir sveikatos reikalavimai dėl darbo laiko organizavimo.
- 66 Galiausiai pažymėtina, kad nors 2012 m. lapkričio 8 d. sprendime apie tai neužsimenama, Komisija savo apeliacinio skundo antrajame pagrinde papildomai rėmėsi aplinkybe, kad Tarnautojų teismas tariamai klaidingai perkėlė ir pritaikė iš minėtu Sprendimu *Schultz-Hoff ir kt.* pagrįstos teismo praktikos išplaukiančius reikalavimus. Taip Komisija teigia, kad ši byla susijusi ne vien su teise perkelti kasmetines atostogas, bet ir su kompensacija už jas, kad joje kalbama ne apie visas, bet tik apie dalies teisės į kasmetines atostogas praradimą ir kad ji susijusi ne vien su atostogų dienomis, nepanaudotomis referenciniu laikotarpiu prieš pat tarnybos nutraukimo metus, bet taip pat su jau perkeltomis atostogų dienomis iš prieš šiuos ankstesnius metusėjusių metų. Be to, anot Komisijos, Tarnautojų teismas neatsižvelgė į tai, kad Direktyvos 2003/88 7 straipsniu užtikrinamas tik šioje nuostatoje numatyto minimalaus keturių savaičių laikotarpio neviršijančių kasmetinių mokamų atostogų perkėlimas.
- 67 Vis dėlto šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 30–37 punktuose minėtos Teisingumo Teismo praktikos, Komisijos nurodyti skirtumai tarp, pirma, teisės perkelti kasmetines mokamas atostogas, nepanaudotas dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų, ir su tuo susijusios kompensacijos gavimo darbo santykių nutraukimo atveju ir, antra, teisės į visas kasmetines atostogas, kuriomis nebuvo galima pasinaudoti dėl ilgai trukusių laikinojo nedarbingumo atostogų, ir į jų dalį praradimo neturi reikšmės ir į juos nereikia atsižvelgti.
- 68 Be to, minėto Sprendimo *Strack prieš Komisiją* 77 punkte Tarnautojų teismas taip pat pagrįstai nusprendė, kad kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė 24 dienų kasmetines atostogas pareigūnams, minėtame Sprendime *Schultz-Hoff ir kt.* Teisingumo Teismo pateiktas Direktyvos 2003/88 7 straipsnio išaiškinimas, nesant kitų tinkamų Pareigūnų tarnybos nuostatų normų dėl galimybės perkelti kasmetines atostogas, neišnaudotas dėl ilgalaikės ligos, yra taikomas Pareigūnų tarnybos nuostatuose nustatytoms kasmetinėms atostogoms, taikant Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e ir 57 straipsnius.

69 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad nagrinėjamu atveju pavojus Sąjungos teisės vienovei ir darnai kyla dėl klaidingo Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalies ir V priedo 4 straipsnio aiškinimo, taip pat remiantis šių nuostatų teisingu aiškinimu, t. y. iš esmės tuo, kurį pateikė Tarnautojų teismas minėtame Sprendime *Strack prieš Komisiją*, reikia atmesti Komisijos apeliacinio skundo pirmąjį ir antrąjį pagrindus, o todėl ir visą apeliacinį skundą, Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą dėl ginčo ir atmeta minėtą apeliacinį skundą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

70 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 195 straipsnio 6 dalį, kai peržiūrimas Bendrojo Teismo sprendimas ar nutartis yra priimti pagal SESV 256 straipsnio 2 dalį, Teisingumo Teismas sprendžia bylinėjimosi išlaidų klausimą.

71 Kadangi nėra konkrečių taisyklių, reglamentuojančių išlaidų paskirstymą vykstant peržiūros procedūrai ir kadangi panaikinus 2012 m. lapkričio 8 d. Bendrojo Teismo sprendimą ir galutinai atmetus dėl minėto Sprendimo *Strack prieš Komisiją* Komisijos pateiktą apeliacinį skundą, ši pralaimėjo apeliacinę bylą, ji turi atlyginti G. Strack bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl proceso Bendrajame Teisme ir dėl šios peržiūros procedūros.

72 Taryba, pateikusi Teisingumo Teismui rašytines pastabas dėl klausimų, kurie yra peržiūros dalykas, pati padengia savo dėl šios procedūros patirtas išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. 2012 m. lapkričio 8 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimas *Komisija prieš Strack* (T-268/11 P) kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai, nes Bendrasis Teismas, kaip apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas teisę į kasmetines mokamas atostogas, kaip Sąjungos socialinės teisės principą, taip pat aiškiai įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 31 straipsnio 2 dalyje ir, be kita ko, nurodytą 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, kaip ši teisė išaiškinta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje, išaiškino:

- Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalį kaip neapimančią Direktyvoje 2003/88 nurodytą darbo laiko organizavimo reikalavimų, visų pirma, kasmetinių mokamų atostogų, ir,
- Pareigūnų tarnybos nuostatų V priedo 4 straipsnį kaip nustatantį, kad teisė perkelti į kitus metus daugiau kasmetinių atostogų dienų nei šioje nuostatoje nustatyta riba gali būti suteikiama tik esant trukdžiui, susijusiam su pareigūno veikla atliekant pareigas.

2. Panaikinti nurodytą Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą.

3. Atmesti Europos Komisijos apeliacinį skundą dėl 2011 m. kovo 15 d. Europos Sąjungos tarnautojų teismo sprendimo *Strack prieš Komisiją* (F-120/07).

4. Priteisti iš Europos Komisijos G. Strack bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl šios peržiūros procedūros ir dėl proceso Europos Sąjungos Bendrajame Teisme.

5. Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija padengia savo išlaidas, patirtas dėl peržiūros procedūros.

6. Europos Komisija padengia savo išlaidas, patirtas dėl proceso Europos Sąjungos Bendrajame Teisme.

Parašai.